JOHÁNEK Z NEPOMUKU

vydává Matice sv. Jana Nepomuckého

POZNÁNÍ MINULOSTI

Tato slova píši v době nasycené bouřlivostí rozmanitých emocí, které chaoticky servírují všelijaká média. Je to pro některé z Nás až ubíjející, s jakou intenzitou musíme těmto útokům čelit, aby nebyla narušena naše kontemplace k Bohu. Často si kladu otázku, zda to má nějaký přesný účel, či je to jen můj osobní pocit, zatímco mé okolí se s tímto faktem vypořádává snadněji. Každopádně v mnoha případech se setkávám s názorem, že se nacházíme v zásadní přelomové době. Dle mého názoru se jedná o dobu nestřídmosti, těžkého /vědeckého/ materialismu, v kterém se ztrácí pojem hříchu a viny, jedná se o dobu, v níž nabývá na síle naprostá absence víry v Boha a krize církví. Jasný příklad, jak tuto situaci vyřešit, dává Panna Maria ve Fatimě – Neurážet Pána Boha a modlit se růženec! Někdo si může říci: „Jak snadné vše je, vždyť to přece pravidelně praktikuji.“ Ale zásadní otázka zní: Je to skutečně od srdce, nekončí to jen odříkáním formulí, a dělám pro nacházení pravé a poctivé duchovní cesty i další nezbytné kroky ve svém životě? Věřím, že k naplnění tohoto mariánského proroctví, v boji proti zlu, může svou činností přispět i Matice sv. Jana Nepomuckého.

Je mnoho cest, jak změnit chod dějin, jedna z nich je také pravdivě předávat odkazy naší historie. Důležitou úlohu v poznání naší minulosti sehrávají muzeální instituce po celém světě, které patří mezi nejlepší počiny naší civilizace. Jsou to zásadní kroky, vzniklé na základě lidské touhy po poznání, jako nezbytné součásti lidského bytí. Velmi často odhalují spiritualitu díky krásnému umění v jeho skutečné originalitě. Takové radostné pocity mám i ve svém srdci od chvíle, kdy se podařilo opět vybudovat a otevřít široké veřejnosti Svatojánské muzeum v Nepomuku. V našich řadách máme mnoho ctitelů našeho světce,

kterých si velice vážím a dle mého názoru naplňují tyto skutečnosti s radostí v srdci a pravdivě. Proto dovolte abych zde představil skvělého spisovatele, básníka Pavla Hozu malou ukázkou z jeho tvorby.

Rozptýlené paprsky / O Janu Čepovi
Prolog

Tráva voní rosou a cesta je tichá. Dotyky noci v ní stále dýchají. Jemný déšť doznívá, nebe je modré a slunce začíná hřát. Obilné pole se kolébá, vítr vypráví příběh, který je i není z tohoto světa. Kdysi a kdesi se odehrál, a přitom se vrací a znovu probíhá i v této chvíli, v této krajině, na úvozové cestě nedaleko bělostných Božích muk. U kaple Panny Marie uslyšíš zvony zvoucí na jitřní. Potok pomalu odnáší spadané listí a stébla trav. Přejdeš přes kamenný most, usměješ se na mlčenlivého Johánka, svatého Jana, patrona všech lidí, nejen těch od vody, vždyť už je několik staletí navzdory pohromám chrání před vlnami zla. Zvony doznívají. Přejdeš náves, barokní sochy před gotickým kostelem stále prožívají věčnost i přítomný okamžik, bohoslužba začíná. Když utichne hlas kněze a nadechují se varhany, podíváš se do sousední lavice. Sedí v ní štíhlý muž v tmavém obleku, a ty vzápětí pochopíš, že jeho pohled nepatří jen tobě. Muž se dívá očima mnoha lidí, kteří jej v čase předcházeli, jsou jich zástupy, v jeho jediném pohledu plném úzkosti a úžasu. V rukou drží zavřený kancionál, protože slova i melodie svatováclavského chorálu a mnoha dalších skladeb dobře zná. Jsou to písně české a moravské krajiny, písně plné bolesti, utrpení, naděje, víry a lásky. Zůstanou s tebou navždy…

Pavel Hoza

V letošním jubilejním roce slavíme významné výročí – 10. let od znovuobnovení Svatojánského muzea. Bylo zorganizováno několik zajímavých přednášek, koncertů, výstav a dalších kulturních akcí, které kultivovanou formou oslavily lidskou touhu po poznání historie a odkazu Našeho světce. V tomto čísle Johánka naleznete i několik dalších informací z již proběhlých akcí.

Václav Česák, předseda Matice sv. Jana Nepomuckého

Svoboda a sv. Jan Nepomucký

Biskup Tomáš Holub v nedávném rozhovoru pro podcast Ecclesia vyslovil myšlenku, že „křesťanství by nemělo akceptovat mír za cenu ztráty svobody“, a to zejména v souvislosti s válkou na Ukrajině.

Zajímavé je, že jeden z prvních sporů, které měl Ježíš s farizeji, se týkal právě svobody. V evangeliu čteme: „Ježíš řekl Židům, kteří mu uvěřili: ‚Zůstanete-li v mém slovu, jste opravdu mými učedníky. Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými.‘ Odpověděli mu: ‚Jsme potomci Abrahamovi a nikdy jsme nikomu neotročili. Jak můžeš říkat: Stanete se svobodnými?‘ Ježíš jim odpověděl: ‚Amen, amen, pravím vám: Každý, kdo hřeší, je otrokem hříchu… Když vás Syn osvobodí, budete skutečně svobodni.‘“ (Jan 8, 30-36)

Jestliže je svoboda něčím tak cenným, měli bychom o ni skutečně usilovat. Nejde však o jakousi nezávislost nebo možnost dělat si, co chceme. Taková „svoboda“ by nebyla skutečná. Pravá svoboda má podle mě dva rozměry.

Tím prvním je svoboda vnitřní: osvobození od hříchu, od touhy konat zlo, které nám ve skutečnosti škodí. A jedinou cestou k této svobodě je pokání a zpověď. Sv. Jan Nepomucký je patronem zpovědníků. Kéž vyprosí kajícníkům důvěru a zpovídajícím porozumění a moudrost.

Druhý rozměr svobody se týká vztahů s druhými – života ve společenství. Člověk je skutečně svobodný, pokud dokáže druhé přijímat a spolupracovat s nimi. To se učíme v církvi – společenství věřících. Ježíš říká: „Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“ (Mt 18,20). Království Boží, o kterém Ježíš často hovoří, je společenstvím věřících. I apoštol Pavel mluví o duchovních darech, které se projevují a rozvíjejí právě ve společenství (srov. 1 Kor 12).

Mnozí, kteří uvěřili v Ježíše a vydali se za ním, si brzy uvědomili, že se ocitli mezi lidmi, s nimiž si ne vždy rozuměli. Někteří se dokonce pohoršovali nad tím, že Ježíšovi byli nejblíže právě hříšníci a lidé považovaní za nespolehlivé. Ježíš však takové posuzování kritizoval, „lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní“. Ježíš tvoří novou rodinu, nové společenství víry – ne na základě lidských měřítek, ale podle ochoty přijmout jeho učení a konat vůli nebeského Otce. „Kdo je má matka a moji bratři?“ ptá se a rozhlíží se po těch, kdo sedí kolem něj. „Hle, moje matka a moji bratři! Kdo činí vůli Boží, ten je můj bratr, má sestra i matka.“ (Mk 3,33–35) Nepatříme-li do církve, neúčastníme-li se společných modliteb a setkání, nemůžeme být skutečně svobodní. Zůstáváme v zajetí (nesvobodě) tohoto světa, vzdálení Božímu království. Svatý Jan Nepomucký je ochráncem církve – kéž nám vyprosí živá a rostoucí společenství naplněná milostí Ducha svatého.

P. Jiří Špiřík, farář nepomucký

Jan Nepomuk František hrabě Harrach (1828-1909)

Narodil se ve Vídni jako syn vzdělaného, vlastenecky orientovaného Františka Arnošta hraběte Harracha. Již roku 1848 se mladý šlechtic spolu s otcem účastnil Slovanského sjezdu v Praze. Roku 1856 se oženil s Marií Markétou princeznou z Lobkowicz. Těšil se také na nově zakoupený velkostatek Konárovice u Kolína. Zde začal uplatňovat jeden z hlavních směrů své budoucí činnosti – totiž příkladnou osvětovou činnost v oblasti zemědělství.

Také Janův přínos českému průmyslu nelze přehlédnout. Stal se předsedou České hedvábnické jednoty, Českého spolku pro vývoz a přívoz (rozuměj dovoz), banky „Slávia" i dalších. Své předsednictví nechápal nikdy pouze jako čestnou formalitu a do dění zasahoval odbornou prací, vlivem své osobnosti a nezřídka i velkorysou hmotnou pomocí.

Výrazně se exponoval také v českém politickém životě. V roce 1865 vstoupil jako poslanec do zemského sněmu, o pět let později do říšské rady (tedy předlitavského parlamentu) a roku 1884 se stal členem panské sněmovny. Přesvědčením byl austroslavista blízký názorům Fr. L. Riegra. Své konzervativní názory shrnul do útlé publikace Spása Rakouska (1865) a vyjádřil tu zásady, od nichž se během svého dalšího života příliš neodchyloval.

S bolestí sledoval růst nacionalismu. Prosazoval smíření a spolupráci Čechů s Němci, i když právě za jeho života se vztahy mezi oběma „národními kmeny" prudce zhoršovaly a přinesly mu mnoho hořkostí. Prozíravé moudrosti jeho postojů dokážeme plně porozumět teprve v naší době.

Zasloužil se o rozmach českého kulturního života a jeho úsilí lze bez nadsázky označit jako mimořádné. Jako kurátor Matice české (1862 – 1890) ji neobyčejně obětavým úsilím vyvedl z těžké krize a proměnil opět v živou a kvetoucí organizaci. Výrazně a úspěšně se spolu s poslanci Riegrem, Clam – Martinicem a Adámkem zasazoval také o zemskou subvenci pro postavení muzejní budovy na Václavském náměstí v Praze a jistě po zásluze byl v roce 1890 jmenován prezidentem Společnosti Muzea království Českého, dnešního Národního muzea.

Účinně přispěl rovněž k vybudování pražského Národního divadla, a to nejen finančními příspěvky. V souvislosti s podporou divadla vypsal hrabě Jan r. 1861 soutěž o dvě nejlepší české opery a libreta k nim. Teprve roku 1866 získali hlavní cenu Smetanovi Braniboři v Čechách. Smetana obdržel mimo jiné značnou odměnu ve výši 600 zlatých.

Přejít mlčením bychom neměli ani Harrachovy aktivity v souvislosti s dostavbou Svatovítského chrámu. Roku 1863 se velmi zasloužil o dokončení kostela sv. Cyrila

a Metoděje v Praze – Karlíně. Mimo velké štědré finanční a organizační podpory sem spolu s otcem věnoval krásnou kazatelnu a pěkně vyřezávané zpovědnice. Jako patron řady kostelů se o ně pečlivě staral, postavil i kostely nové. Křesťanství vždy považoval za pilíř morálky. Vnímal je modernějším způsobem. Proto prosazoval i třeba oslavy J. A. Komenského.

Roku 1881 publikoval Harrach v časopise Osvěta brilantní studii o neutěšených poměrech české menšiny ve Vídni (Čechů zde podle sčítaní v roce 1869 napočítal 147 090). V součinnosti se Slovanskou besedou, v jejímž čele stál a spolkem Komenský založil českou školu, vymáhal konání bohoslužeb v českém jazyce (na zakoupení kostela Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu věnoval obrovskou částku 100 000 K) a výrazně oživil zdejší spolkový život. Označení „Otec vídeňských Čechů" hovoří za vše.

Samostatnou kapitolu tvoří Janův vztah k nejvyšším českým horám. Krkonoše skutečně miloval a stopy jeho ušlechtilého vztahu najdeme na mnoha místech zejména jejich západní části, tedy na území bývalého Harrachova jilemnického panství. Zdejší lesní hospodářství dosáhlo v jeho éře jednoho ze svých vrcholů Rovněž sklárna v Novém Světě – Harrachově prošla jedním z nejslavnějších období.

Roku 1889 stál u zrodu jilemnického odboru Klubu českých turistů (KČT) a o tři roky později byl pro mimořádné zásluhy jako první jmenován čestným členem KČT. Ostatně zasloužil se také o vybudování turistické cesty na Táborsku (viz turistická cesta Harrachovka). Rozmachu turistiky hrabě bezděky napomohl také tím, že v roce 1892 nechal přivést na jilemnické panství první lyže, a učinil tak z Jilemnice kolébku českého lyžování.

Dobře si uvědomoval, že horskou přírodu musíme také chránit. Roku 1904 zřídil v Labském dole na severním svahu Krkonoše první krkonošskou přírodní rezervaci o rozloze přes 60 ha a nad alpínskou hranicí lesa zajistil účinnou ochranu kosodřeviny

Hrabě měl hezký vztah také k Nepomuku a jeho okolí. V letech 1883-1897 vlastnil velkostatek a zámek Žinkovy (roku 1883 jej nechal rozšířit). Jako nositel jména Jan Nepomuk měl, podobně jako předkové, k tomuto světci velmi vřelý vztah a tak nás nepřekvapuje, že přispěl také na rekonstrukci svatojánského kostela v letech 1878 a 1879 a dodnes to dokládá krásné okno s rodovým znakem nad hlavním vstupem do svatyně.

V prosinci roku 1891 byl zvolen za starostu nepomuckého okresu, což vypovídá o jeho stálé a mimořádné popularitě i v občanských kruzích, ke kterým měl velmi blízko a rád překračoval stavovské hranice. Na nepomuckém zastupitelstvu 18. 7. 1892 nekompromisně vystoupil proti mladočeské taktice a zdůraznil, že dosažení spravedlivých poměrů lze dosáhnout pouze cestou dohody s korunou, panovníkem a ostatními zeměmi mocnářství, což zejména po nedávném neúspěchu npunktací nutilo k vážnému zamyšlení.

Harrachův odkaz, v řadách české šlechty dosti ojedinělý, zde vzhledem k možnému rozsahu textu zachycujeme jen v nejhrubších obrysech.

Když hrabě roku 1909 zemřel, přišly se s ním do Horní Branné, kde je v rodinné hrobce pochován, rozloučit davy lidí. Z Prahy přijel zvláštní vlak s předními reprezentanty českého veřejného života. O Janovi napsali jeho současníci mnoho krásných slov. Připomeňme si je alespoň dvěma citáty:

Jan hrabě Harrach je šlechtic nejen rodem, nýbrž i duchem a citem. (Jan Neruda)

(...) Bolest nad ztrátou urozeného Čecha v národě českém je všeobecnou, tím větší, poněvadž náhrady za tuto ztrátu není. (Časopis turistů)

Vybráno z přednášky k 10. výročí znovuobnovení Svatojánského muzea - Nepomuk 22. 3. 2025, Jan Luštinec, člen Matice sv. Jana Nepomuckého

Z ohlasů návštěv Muzea sv. Jana Nepomuckého:

Dobrý den vážená paní Kodýdková!

Šťastně jsme se vrátili z farního putování „Za kostely Západních Čech". Mnohokrát děkujeme i touto cestou za nevšední zážitek z prohlídky nepomuckého muzea, kostela sv. Jakuba Většího a kostela sv. Jana Nepomuckého, kde nám bylo umožněno sloužení vlastní mše svaté. Skvělé paní průvodkyni patří velké díky nejen za vyčerpávající výklad, ale i ochotu, s kterou nás po celou dobu provázela. Ještě jednou děkuji za zprostředkování a poskytnutí prostoru pro občerstvení.

S přáním všeho dobrého a ať se Vám daří s vděčností

P. Jiří Putala, farář v Bánově, Vyřizuje: Marie Pavlíčková, za farnost

Vážená paní Kodýdková, rád bych Vám srdečně poděkoval za dnešní prohlídku Arciděkanství a Svatojánského muzea. Vaše trpělivost, ochota a laskavý přístup k dětem udělaly z výletu opravdu nezapomenutelný zážitek.

Děti byly nadšené, bavilo je vše od prohlídky historických prostor, přes možnost zahrát si na varhany, až po krmení oveček. Díky Vám si odnesly spoustu krásných zážitků a nových poznatků.

Velmi si vážíme času a energie, kterou jste nám věnovala, a těšíme se na případnou další spolupráci. Prosím, vyřiďte také naše poděkování panu faráři.

S upřímným poděkováním, Vahagn Chakhoian

Návštěva muzea sv. Jana Nepomuckého

Pouť v Budislavicích – Procesí od kapličky sv. Jana Nepomuckého

Oslavy 10. výročí obnovení Svatojánského muzea

Časopis JOHÁNEK vydává Matice sv. Jana Nepomuckého, Přesanické nám. 1, 335 01 Nepomuk. Evidenční číslo MK ČR E 24136. Časopis je neprodejný.